

7. Матвиевская Л. А. О стилистическом использовании антонимов в лирике и поэзии М. Ю. Лермонтова // РЯШ. – 1977. – № 2. – С. 66–74.
8. Новиков Л. А. Средство выражения – антонимия // Рус. речь. – 1973. – № 1. – С. 45–51.
9. Общая риторика / Ж. Дюбуа, Ф. Эделин и др. Пер. с фр. – М., 1986. – 391 с.
10. Ораторы Греции / Пер. с древнегреч.; Сост. М. Л. Гаспаров. – М., 1985. – 495 с.
11. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка. – М., 1964. – 316 с.
12. Eckert W. De figurarum in Titi Livi ab urbe condita libris usu. – Diss. Vratislaviae, 1911. – 103 p.
13. Titi Livi. Ab urbe condita libri / W. Weissenborn. – M. Müller. lib. I–VI. – Lipsiae, 1910. – 396 s.
14. Titi Livi. Ab urbe condita libri / W. Weissenborn. – Berlin, 1876. – Bd. III. Buch. VI–X. – 220 s.
15. Volkmann R. Die Rhetorik der Griechen und Römer. – Leipzig, 1885. – 580 s.

Summary

It has been known that the speeches of historical figures in “History” by Titus Livius are constructed according to all the canons of the ancient rhetorical skills. The linguistic means of contrast are among the most significant means of argumentation and are under the research of this publication. The author of the article has conducted component, structural, semantic and stylistic analysis of antonymous pairs in the usage of the historian. As a result of the study the author has concluded that the most typical means of contrast of speeches of the first decade of the work under consideration are: antithesis, antithetic comparison and ironic comparison or antiphrases.

УДК-811.111’373

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОТИВНОСТІ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ В СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ

Штефанюк Н.С.

Ужгородський національний університет

Постановка наукової проблеми та її визначення. За останні десятиліття відбулася зміна парадигми гуманітарного знання в бік антропоцентризму, когнітивізму та функціоналізму, що ознаменувалося формуванням на межі існуючих наук нових дослідницьких галузей, спрямованих на вивчення людини в розмаїтті її взаємозв’язків та взаємовідношень з оточуючим світом. Одним із результатів такої переорієнтації стало виокремлення емоціології, яка вивчає відображення емоційних станів людини в мові. На мовному рівні вони

трансформуються в емотивність, при цьому емоції виступають психологічною категорією, а емотивність – мовною.

Актуальність теми дослідження зумовлена антропоцентричною спрямованістю сучасної лінгвістики на вивчення категорії емотивності та виділення основних тенденцій розвитку емотивної лексики.

Хоча вивченням емоцій займалось багато вітчизняних та зарубіжних учених (К. Платонов, І. Павлов, Г. Шингаров, П. Анохін, А. Леонтьєв, Я. Райковський, У. Джеймс, К. Ізард, Р. Лазарус, Р. Плутчик, В. Вілюнас, В. Вундт), усе ж окремі аспекти та підходи до її вирішення залишаються недостатньо дослідженими у вітчизняному мовознавстві: розглядаються семантичні категорії в єдності з системою засобів їхнього вираження у національній мові, суб'єктивної модальності (В. М. Ткачук), гендера (О. С. Бондаренко, М. П. Фабіан), емотивності (М. В. Гамзюк, А. М. Манзій, О. С. Сарбаш), оцінки (О. Л. Бессонова, Т. А. Космеда). Звернення сучасних мовознавців до аналізу семантичних та понятійних категорій егоцентричної спрямованості пояснюється тим, що їхня смислова онтологія визначається психофізіологічною та соціальною організацією людини та її ціннісними орієнтаціями, які дозволяють поєднати світ людини з оточуючим її реальним та уявним світом.

Серед основних підходів до дослідження емотивної лексики вирізняють комунікативний, заснований на принципі комунікативної потенції емотивної семантики всіх мовних рівнів – від фонем до тексту (Г. І. Приходько, О. Я. Толочко, В. І. Шаховського та ін.), культурологічний, що ґрунтується на уявленні про національно-культурну своєрідність лексем (Н. А. Багдасарова, В. І. Школярєнко, О. А. Янова та ін.), когнітивний, представники якого виходять із формули "мова – мислення" або комплексної тріади "мова – мислення – світ" (Л. І. Белєхова, М. В. Гамзюк, В. І. Кононенко та ін.), психолінгвістичний, згідно з яким емотивну семантику в лексиконі індивіда визначає взаємодія лінгвістичних і психологічних детермінантів (О. О. Залєвська, О. Ю. М'ягкова, О. О. Потебня та ін.), порівняльно-історичний, окреслений процесами поступових семантичних змін емотивно маркованих слів (Ю. І. Гамаюнова, В. І. Дудка, Л. А. Калімулліна та ін.) тощо.

На сучасному етапі в лінгвістичній науці зібрано значний матеріал з вивчення емотивності, яка досліджувалася у різних напрямках: структурно-семантичному (А. П. Бабенко, Е. В. Зуєва, І. І. Квасюк), функціонально-семантичному (Е. М. Вольф, Е. П. Ершов, О. Г. Кравченко) й прагматичному; вивчалися аксіологічний (О. Л. Бессонова) та комунікативний (В. Г. Гак) аспекти цієї категорії, досліджувалися окремі групи емотивної лексики, емотивного компонента значення, емотивність фразеологічних одиниць і тексту, переклад емотивної лексики, розглядалися діахронічні аспекти емотивних одиниць тощо. Переважна більшість робіт з цієї проблематики виконувалася на матеріалі однієї мови. Зіставні дослідження семантики емотивної лексики в споріднених та неспоріднених мовах представлено лише окремими працями [19].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Людська психіка – це “складний феномен із багаторівневою організацією” [15, с. 60], система взаємопов’язаних механізмів, які не піддаються безпосередньому спостереженню. Саме якості психіки (процеси збудження та гальмування в нервовій системі, емоційні та вольові явища, концентрація уваги, оперування пам’яттю, спосіб організації інтелекту, уява, фантазія) притаманні людині й зумовлюють такі суто людські властивості, як самоусвідомлення та володіння мовою.

“Емоція – це щось, що переживається як почуття (feeling), яке мотивує, організовує і направляє сприйняття, мислення і дії,” – відзначає відомий американський дослідник емоцій К. Ізард [8, с.32]. Емоція - це реакція нервової системи людини на різноманітні дії як соціальні, так і природні. У різному віці та за різних обставин емоційне життя людини широко варіюється. Емоція постає як похідне багатьох факторів, серед яких виділяються особливості характеру й темпераменту людини, її фізичний стан та здоров’я, зовнішній вплив, його оцінка та самооцінка. Діючи, людина спричиняє ті чи інші зміни в природі, у предметному світі, водночас впливаючи на інших людей і відчуваючи вплив на собі, що змінює її відносини з оточуючими. Людина переживає те, що з нею трапляється, вона реагує на те, що її оточує. Переживання й ставлення людини до навколишнього світу формує її сферу почуттів та емоцій.

Емоції і почуття виступають екстралінгвальними чинниками, а емотивні значення відображають емоції в мові, стаючи компонентами лексичної семантики. Емотивні значення містять інформацію про емоції людини, вони виникають на різних мовленнєвих чи мовних рівнях у вигляді специфічних семантичних компонентів, що притаманні цим рівням. Оскільки емоція – це короткотривале почуття, то ми нерідко відчуваємо труднощі у підборі найвлучніших мовних засобів для її вираження. Сутність механізму опосередкування емоцій у мовленні пояснюється тим, що людина здатна відображати в мові не просто навколишній світ, а тільки те необхідне, що видається їй суттєвим. У цьому процесі емоції виступають у ролі посередника між світом взагалі і його відображенням у мові. Оцінка дійсності через емоції відображається семантикою мовних засобів для вербалізації. Вони кодовані у вигляді компонентів, що формують емотивність слова – здатність відтворювати у відповідних типових умовах досвід вербального вираження певних емоційних ставлень суб’єктів до слів-образів.

Невизначеність статусу і змістового наповнення термінів “емоційний стан” та “емоція”, що вживаються науковцями подекуди синонімічно, ускладнює дослідження особливостей їхнього текстового вираження. Виокремлюють три основні підходи до тлумачення співвідношення “емоційний стан – емоція”, які позначають як корелятивно еквівалентне і корелятивно нееквівалентне. Згідно з першим (Є.П. Ільїн) емоція прирівнюється до емоційного стану, за другим (Б.І. Додонов, Р.С. Немов, О.А. Чернікова) емоційні стани входять до складу емоцій або, навпаки, емоції тлумачаться як форми прояву емоційних станів. Поділяємо другу точку зору з двох причин: по-перше, і психологічні розвідки щодо тривоги, і

корпус досліджуваного матеріалу вказують на те, що стан тривоги виявляється сукупно – як в емоційних переживаннях та супровідних емоціях, так і у внутрішніх та зовнішніх фізіологічних реакціях людини (В.М. Астапов). По-друге, за умови довготривалого перебування в стані тривоги, активуються сталі риси особистості, закладені при народженні людини, що виражається через певний спектр емоцій і почуттів.

Причиною багатозначності та семантичної невизначеності поняття тривоги є її використання в двох основних значеннях: тривогою описують емоційний стан, який супроводжується суб'єктивними відчуттями напруги, хвилювання, а також активацією автономної нервової системи. Стан тривоги виникає, коли індивід сприймає ситуацію як таку, що несе в собі елементи небезпеки, загрози. Крім того, термін тривога (або точніше “тривожність”) позначає відносно стійкі індивідуальні риси особистості.

Стан тривоги виникає в результаті дії внутрішніх (біологічних та/або психологічних тощо) (D.V. Sheehan) і зовнішніх емоціогенних чинників, безпосередньої (миттєвої) і опосередкованої (більш раціональної) оцінки людиною небезпечної ситуації або такої, що видається небезпечною. Емоційні переживання тривоги характеризуються відчуттями внутрішнього напруження, роздратованості та невідворотності катастрофи, що насувається, а також тривожно-боязким збудженням; останні два посилюються в разі наявності тривожності (Ф.Б. Березін). Опосередкована оцінка емоціогенної ситуації поряд з механізмами психологічного захисту забезпечує збереження контролю над емоційним станом тривоги або ж його подоланням. Тривалість та інтенсивність стану тривоги спричиняють руйнацію механізмів психологічного захисту, а це призводить до можливих перетворень ситуативної тривоги в інші емоційні стани (страх, жах, паніку, гнів) або до розвитку ендогенної тривоги внаслідок активації тривожності як риси особистості. Вказані складові утворюють психологічну модель стану тривоги.

Емотивні засоби вираження дуже тісно пов'язані з категорією емотивності, “з вираженням емоцій, при якому спілкування зберігає свою життєвість, природність, емоційність” [21, с. 65], проте вони не синонімічні.

Виділення емотивності як окремої мовної категорії, що об'єднує різнорівневі мовні засоби репрезентації емоційного досвіду людини в мові, відбулося наприкінці минулого століття (раніше так звана емотивна лексика, переважно дієслова, розглядалася з огляду на її синтагматичні та граматичні властивості). Оскільки процеси переживання емоцій або їхнього приховування специфічні та особистісно зумовлені формами своєї мовної експлікації, то емотиологія – лінгвістика емоцій – займається саме виявленням і аналізом шляхів та засобів презентації когнітивно-дискурсивної категорії емотивності на всіх рівнях мови: фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному. Кожен з них має свою систему засобів вираження. Існують різні підходи щодо виділення та опису емоційного лексичного фонду мови, що зумовлюється різним розумінням поняття “емотивності” та її місцем у семантичній структурі слова.

У лінгвістиці не існує повного й однозначного визначення поняття емотивності. Так В.І. Шаховський характеризує емотивність як “іманентно притаманну мові семантичну якість виражати системою власних засобів емоційність, як акт психіки, відображений у семантиці мовних одиниць” [22, с. 23]: емотивність – це емоційність у мовному значенні, тобто “чуттєва оцінка об’єкта, вираження мовними чи мовленнєвими засобами відчуттів, настроїв, переживань людини” [там само, с.153]. Емотивність завжди експресивна та оціночна, але не навпаки.

На нашу думку, В.І. Шаховський запропонував найбільш поширену точку зору щодо розмежування термінів “емоція” та “емотивність”: емоція - це категорія психології, а на мовному рівні емоції трансформуються в емотивність. Таким чином, емотивність є компонентом семантичної структури слова й співвідноситься з конотативним значенням лексичної одиниці. Емотивне значення слова не є відображенням емоцій виключно певного мовця. Воно не індивідуальне, а являє собою узагальнене відображення соціальної емоції. Відповідно емотивне значення слова також має соціальний характер, як і індикативне та співвідноситься з емоціями будь-якого носія мови.

Отже, емотивну лексику розуміємо як кодифіковану семантичну властивість слова виражати емоції. Емотивна лексика має риси емоційного як факту психіки та лінгвістичного як матеріалізації останнього. Від психічного явища – емоцій – вона запозичила чуттєвість людини до емоційних ситуацій, її емоційні реакції на них, котрим притаманне власне забарвлення, та оцінку зазначених вище ситуацій. Матеріальне співвідноситься із системою мовних засобів, які вживаються для позначення / кодифікування психічного (емоцій) та прагматикою комунікативного акту.

О. Селіванова під емотивністю розуміє складову конотативного компонента в семантичній структурі мовної одиниці, який репрезентує емоційне ставлення носіїв мови до позначуваного. Емотивність може формувати й денотативне значення слова, що створює суперечність між денотатом та конотатом у встановлені межі між ними [18, с.248].

І.М. Літвінчук називає емотивністю “результат інтелектуальної інтерпретації емоційності, що транслюється в мові та мовленні” [13, с. 1], а М.В. Гамзюк пропонує емотивністю називати “мовне вираження емоцій” [6, с. 37].

Є. Ю. Мягкова вводить поняття “емоційне навантаження слова”, розуміючи під цим “ті якості слів, завдяки яким вони виражають та називають емоції” [14, с. 10].

Емотивність – це іманентно притаманна мові семантична властивість виражати емоції як факт психіки системою своїх засобів, тобто це відображення у семантиці мовних одиниць соціальних та індивідуальних емоцій у вигляді емосем, або емотивних смислів (термін Л. Г. Бабенко [2, с. 12–13]), репрезентованих у семній структурі значень слів. Функціонально емотивна лексика зорієнтована на об’єктивацію емоцій у мові, їхню інвентаризацію та служить для вираження емоцій мовця (іншого співрозмовника) у комунікативній ситуації. Природа емоційної

сфери людини свідчить про існування загального (інваріантного) емоційного смислового поля, яке кодується та відтворюється у різних мовних знаках. Емотивні смисли - складові цього поля - забезпечують як внутрішньо-, так і міжкультурне спілкування на емоційному рівні, збігаючись з набором основних емоцій, виділених у психології. Відповідно, дослідження лексичного рівня мови як знаряддя й наслідку категоризаційно-оцінної діяльності певної лінгвокультурної спільноти в зіставному плані дає змогу встановлювати універсальні та національно-специфічні риси мовних картин світу.

Об'єктом відображення емотивності виступають емоції. Дослідники зазначають, що саме детальний аналіз цього об'єкта дає змогу глибше розкрити сутність емотивності. Емоції – явище багатогранне: вони характеризуються суб'єктивністю та плінністю, що ускладнює процес їхнього опосередкування у мовленні.

Намагаючись надати категоріального статусу словам, що називають емоції, С. Ю. Перфільєва вводить поняття “слово-емоном” [16, с.24]. Ключ до розуміння емономів носіями мови дослідниця пропонує через експериментально-прикладні ситуації: респонденти мають різні асоціації, укладаючи певне повідомлення. Лексичні асоціації, за Н. Івановою, залежать від різноманітних чинників: віку, статті, географії, наявності для кожного мовця індивідуальної системи семантичних зв'язків слів [9, с.117]. Отже, емономи виникають на основі асоціативних образів у чуттєво відображеній реальності. Вирішальним чинником для емотивної лексики є наявність “семи емотивності в денотативній сфері значення”, зауважує І. В. Чепуріна [20, с.84]. З позицій Ю. І. Гамаюнової, емоції – це семантично самодостатня, гомогенна, синтагматично й парадигматично організована група, яка органічно входить до ширшої тематичної групи психологічних явищ, процесів і належить до так званої лексики “невидимих світів” [5, с.4]. Іноді лексику, яка вживається на позначення емоцій та переживання, називають емотивно абстрактними лексичними одиницями [17, с.13]. Л. А. Калімулліна вважає, що при виокремленні денотативних класів емотивної лексики можна певною мірою орієнтуватися на номенклатуру видів емоцій, яку формує наукова література. Водночас дослідниця застерігає, що невпорядкованість психологічної термінології, неоднозначність розуміння феномену (емоції, почуття, афекти релевантні одним і тим самим емоційним явищам), амбівалентність (термін і лексична одиниця одночасно), різниця у часі й просторі (хронологія утворення концепцій емоцій та мова, на якій ці теорії побудовано) вносять хаос у категоризацію емотивної лексики. Емотивну лексику не слід співвідносити з відповідною терміносистемою [10, с.148–150]. Співвідношення-порівняння розбіжностей між термінами й лексичними одиницями – одне із здобутків мовознавства, адже порівняння завжди сприяє актуалізації складної, мінливої ситуації: головним стає то загальне (термін) у відмінному (лексема), чи відмінне (лексема) в загальному (термін). Отже, емотивна лексика поєднує значний корпус слів, які співвідносяться з логічним та чуттєвим пізнанням і засвоєнням

навколишнього світу, що, в свою чергу, опосередковує світ внутрішній, психічний, емоційний, ментальний, вольовий.

Для Т. Ю. Колясевої емотивна лексика – це триєдиність людських духовних, психічних і творчих здібностей – оцінності, експресивності та образності [11, с.8]. При цьому, поняття емотивна лексика утворюється шляхом виокремлення в описуваному об'єкті трендів (від англ. trend – “напрямок, тенденція”), його природи, сутності та функціонування, що залишаються єдиною абсолютною реальністю у перебігу діахронічних лексико-семантичних змін: ідентифікація (від лат. *identificare* – “ототожнювати”) (не)вербалізованих емоцій, їхнє вираження та опис.

На увагу заслуговує і лаконічне визначення емотивної лексики М. Я. Блоха і Н. А. Резнікова: це “слова, які мають у своєму значенні сему емотивності” [3, с.15]. Емотивна лексика ділиться на п'ять груп: 1) емотиви-номінативи слова, що називають емоції; 2) емотиви-асоціативи, до яких належать слова з прихованою семою емоції; 3) емотиви-експресиви, які описують слова, що виражають емоційну оцінку; 4) оказіональні емотиви, які є авторськими витворами і 5) нейтральні емотиви, чия емотивна конотація узуально не закріплена, але експлікується у складі диктеми. Зміст цього поняття пов'язаний з типами комунікації, самовираженням та авторським ідеостилем.

З появою перших спроб лексикографічного опису одиниць на позначення емоцій одразу постало питання тлумачення цих психічних явищ. Крім загальної мовознавчої проблеми “семантичної метамови”, необхідної для передачі одних значень через інші (роботи Л. Т. Єльмслева, Н. Хомського, Ч. Філлмора, Ю. Д. Апресяна, А. Вежбицької, Л. М. Іорданської, О. К. Жолковського, І. А. Мельчука, Р. Н. Portner), лінгвісти тривалий час шукають “семантичні примітиви”, звертаючись і до філософської традиції опису ситуації, в якій актуалізовано позначуване словом поняття, і до традицій логіки, що надала метамові семантики схеми визначення й запису значень та їхніх семантично інваріантних перетворень [1, с.10; 4, с.323], і до “звуженої” версії природної мови, використовуючи її найпростішу лексичну й синтаксичну частини.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, емоційна діяльність людини нерозривно пов'язана з її когнітивно-оцінною сферою: остання, в свою чергу, суттєво впливає на емоції людини, хоча в критичних ситуаціях вони нерідко домінують над розумною поведінкою. Отже, емоція – це складний феномен, що, з одного боку, утворюється з єдності біологічного (нейрофізіологічного, рухово-експресивного), когнітивного та соціального компонентів, і виникає через індивідуальний процес їхньої взаємодії, а з іншого – органічно поєднаний з мотиваційною та аксіологічною сферами особистості.

Хоча емотивну лексику вже тривалий час активно вивчають, все ж вона залишається наріжним каменем лінгвістичних дискусій і належить до недостатньо досліджених галузей знань. Онтологічним підґрунтям емотиології є перетворення семантики емоції в мовний знак, який кодифікує емоційно переосмислене первинне буття у вторинне. Емотивну лексику розуміємо як слова і словосполучення, в яких утілено емоціогенні знання й емоційний досвід людини про навколишній світ.

Семантична характеристика емоціогенних знань не просто співвідноситься з емоціями людини, а й визначається ними.

Аналіз емотивних мовних засобів і механізмів їхнього впливу на людину становить неабиякий інтерес для подальших досліджень у цій сфері, зокрема детальніше вивчення емотивної лексики в зіставному аспекті на матеріалі як споріднених, так і неспоріднених мов вважаємо одним із перспективних напрямів розвитку сучасної лінгвістики.

Література

1. Апресян Ю. Д. Избранные труды: в 2 т. / Ю. Д. Апресян. — [2-е изд., доп.]. — М.: Школа «Языки русской культуры», 1995. — Т. 1: Лексическая семантика (синонимические средства языка). — 472 с.
2. Бабенко Л. Г. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке: [монография] / Л. Г. Бабенко. — Свердловск: Изд-во Уральского ун-та, 1989. — 184 с.
3. Блох М. Я. Средства эмоционального воздействия политических выступлений / М. Я. Блох, Н. А. Резникова // Вестник Томского гос. пед. ун-та. — 2006. — Вып. 9 (60). — С. 14–19 (Серия “Гуманитарные науки (Филология)”).
4. Воробйова О. П. Поетика хвиль в контексті емоційного резонансу (нарис з когнітивної емотіології) // Мова, культура й освіта в сучасному світі: Зб. наук. праці до 90-річчя проф. Романовського О. К. / Відп. ред. Стишов О. А. -К.: Вид. центр КНЛУ, 2008. - С. 126 – 135.
5. Гамаюнова Ю. И. Историко-этимологическое исследование названий эмоций в русском языке XI–XVII вв.(семантический и лингвокультурологический аспекты): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Юлия Ивановна Гамаюнова. — Барнаул, 2003. — 225 с.
6. Гамзюк М. В. Емотивність фразеологічної системи німецької мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / М. В. Гамзюк. — К., 2001. — 34 с.
7. Гончарова Ю. Л. Слова – названия эмоций в когнитивном аспекте [Электронный ресурс]: дисс. ...кандидата филол. наук: 10.02.01 / Юлия Леонидовна Гончарова. — Ростов-на-Дону, 2003. — 162 с. — Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/slova-nazvaniya-emotsii>
8. Изард К.Е. Эмоции человека: [Пер. с англ.] / Под ред. Л.Я. Гозмана, М.С. Егоровой. - М.: Изд-во МГУ, 1980. — 440 с.
9. Иванова Н. Асоціативне поле назв емоцій у ліриці Івана Франка / Н. Иванова // Семантика мови і тексту : матеріали X міжнар. наук.-практ. конф., 21–23 вер. 2009 р. : статті. — Івано-Франківськ, 2009. — Ч. II. — С. 117–120.
10. Калимуллина Л. А. К вопросу о языковой дифференциации эмоций / Л. А. Калимуллина // II международ. Бодуэновские чтения: Казанская лингвистическая школа: традиции и современность, 11–13 дек. 2003 г. :Труды

- и материалы : в 2 т. / под общ. ред. К. Р. Галиуллина, Г. А. Николаева. – Казань, 2003. – Т. 1. – С. 148–150.
11. Колясева Т. Ю. Эмоционально-оценочная лексика в текстовом пространстве Д. И. Стахеева : автореф.дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / Т. Ю. Колясева. – Кемерово, 2008. – 24 с.
 12. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства: [підручник] / М. П. Кочерган. — К.: ВЦ «Академія», 2006. — 424 с. — (Альма-матер).
 13. Літвінчук І. М. Прагматика емотивного тексту: автореф. дис. на здобуття ступ. канд. філолог. наук / І. М. Літвінчук. – К., 2000. – 231 с
 14. Мягкова Е. Ю. Эмоциональная нагрузка слова и её проявление в материалах ассоциативного эксперимента / Е. Ю. Мягкова // Психолінгвістическіе исследования в области лексики и фонетики. – Калинин: Калинин. гос. ун-т, 1981. – 160 с.
 15. Нижегородцева-Кириченко Л. А. Концептуальная структура ЛСП «Интеллектуальная деятельность» / Л. А. Нижегородцева-Кириченко // Вісник Черкаського ун-ту. — Черкаси : Сіяч, 1999. — Вип. 11. — С. 57–66. — (Філологічні науки).
 16. Перфильева С. Ю. Употребление слов-эмонов в тексте. Попытка интерпретации эксперимента / С. Ю. Перфильева // Язык, сознание, коммуникация. – 2000. – Вып. 11. – С. 24–29.
 17. Родионова Г. А. Эмотивная отвлечённая лексика в языке произведений М. Ю. Лермонтова: автореф.дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.01 “Русский язык” / Г. А. Родионова. – М., 2009. – 24 с.
 18. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. — Полтава : Довкілля-К, 2006. — 716 с.
 19. Фабіан М. П. Етикетна лексика в українській, англійській та угорській мовах. — Ужгород: ІВА, 1998. – 256с.
 20. Чепурина И. В. Семантическая структура эмотивных производных (на примере отглагольных имён существительных со значением лица) / И. В. Чепурина // Учёные записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского. – 2001. – Т. 14 (53). – №1. – С. 84–91 (Серия “Филология”).
 21. Шаховский В. И. Эмотивный компонент значения и методы его описания: Учеб. пособие к спецкурсу / В. И. Шаховский. – Волгоград, 1983. – 326 с.
 22. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. — Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1987. — 190 с.

Summary

The present article deals with the problems of emotiology study, its terminology and primary directions of emotiveness research in linguistics. The area of interest is not limited to emotional component values study or emotiveness as a linguistic category, but the internal identification of emotions. Much attention is paid to theoretical background of emotions research and their main characteristic features.